

**Det kongelige klima- og miljødepartement
Det kongelige landbruks- og matdepartement**

Ifølge liste

Deres ref

Vår ref
19/2648

Dato
20. desember 2019

Fastsettelse av ny forskrift om tilskudd til tiltak i Utvalgte kulturlandskap i jordbruket og verdensarvområdene Vegaøyan og Vestnorsk fjordlandskap

Klima- og miljødepartementet og Landbruks- og matdepartementet har fastsatt ny forskrift om tilskudd til tiltak i Utvalgte kulturlandskap i jordbruket og verdensarvområdene Vegaøyan og Vestnorsk fjordlandskap med ikrafttredelse 1. januar 2020.

I tråd med Stortingets vedtak er ansvaret for forvaltningen av tilskuddsordningen etter ny forskrift overført fra fylkesmannen til kommunen. Forskriften innebærer ingen endring i formålet med gjeldende tilskuddsordninger, eller vesentlig endring i hvilke typer tiltak det kan søkes om tilskudd til. Aktuelle tilskuddsmottakere vil være de samme som i dag. Det er videre gjort noen tekniske og språklige forbedringer for å tydeliggjøre bestemmelsenes innhold sammenlignet med tidligere forskrift. I tillegg er det foretatt noen nye presiseringer, slik som ny bestemmelse om prioriteringskriterier for tilskudd.

Ny forskrift er gitt med hjemmel i jordlova §§ 3 og 18, jordbruksavtalen kap. 1150 post 50.11 og Stortingets årlige budsjettvedtak for kap. 1420 post 81 (ikke verdensarvområdene).

Departementene ber direktoratene om å sende nødvendig informasjon til berørte kommuner, herunder en omtale av endringer i ny forskrift i forhold til tidligere forskrift.

Postadresse
Postboks 8013 Dep
0030 Oslo
postmottak@kld.dep.no

Kontoradresse
Kongens gate 20
www.kld.dep.no

Telefon*
22 24 90 90
Org no.
972 417 882

Avdeling

Saksbehandler
Ingeborg Wessel
Finstad
22 24 60 19

Bakgrunn

Som en del av kommunereformen vil kommunene få overført ansvaret fra fylkesmannen for forvaltningen av tilskudd til Utvalgte kulturlandskap i jordbruket og verdensarvområdene Vegaøyan og Vestnorsk fjordlandskap, jf. Meld. St. 14 (2014-2015) og Prop. 91 L (2016–2017).

Bevilgningen gis over departementenes årlige budsjetter, og oppgavene kommunene skal utføre, delegeres med hjemmel i jordlova § 3 første ledd andre punktum, samt Jordbruksavtalen og Klima- og miljødepartementets (KLD) budsjett. Departementene har dermed mulighet for kontroll med forvaltningen av ordningen, på lik linje med andre tilskuddsordninger hvor kommunen er gitt i oppgave å forvalte statlige tilskuddsmidler. Det kan imidlertid være behov for en hjemmel for å innhente dokumentasjon/gjøre stedlig kontroll hos tilskuddsmottaker i forbindelse med forvaltningskontroll, og slik hjemmel er inntatt i § 9.

Ved ikrafttredelse 1. januar 2020 av ny forskrift om tilskudd til tiltak i disse områdene, får berørte kommuner ansvaret for forvaltningen av ordningene. Når ny forskrift trer i kraft, oppheves samtidig gjeldende forskrift av 10. august 2016 nr. 966 om tilskudd til tiltak i Utvalgte kulturlandskap i jordbruket og verdensarvområdene Vegaøyan og Vestnorsk fjordlandskap.

Om tilskuddsordningen

Tidligere og ny forskrift regulerer to tilskuddsordninger, tilskudd til tiltak i Utvalgte kulturlandskap i jordbruket og tilskudd til tiltak i verdensarvområdene Vegaøyan og Vestnorsk fjordlandskap. Etter tidligere forskrift fatter fylkesmannen vedtak om tilskudd i førsteinstans, mens Landbruksdirektoratet er klageinstans. Etter ny forskrift fatter kommunen vedtak i førsteinstans, mens fylkesmannen er klageinstans.

Formålet med de to tilskuddsordningene er den samme etter ny forskrift. I 2019 omfatter tilskudd til verdensarvområder to områder og Utvalgte kulturlandskap i jordbruket omfatter 44 områder. Fra 2020 vil ytterligere to områder etter planen inkluderes som utvalgte kulturlandskap. Om lag 50 kommuner er involvert i de to ordningene pr. 1. januar 2019. I 2020 er det satt av til sammen 37,3 millioner kroner til ordningen over Klima- og miljødepartementets budsjett og Jordbruksavtalen.

Høring av ny forskrift og departementenes vurdering

Den 2. juli 2019 sendte Landbruksdirektoratet, på vegne av Landbruks- og matdepartementet og Klima- og miljødepartementet, forslag til ny forskrift om tilskudd til tiltak i Utvalgte kulturlandskap i jordbruket og verdensarvområdene Vegaøyan og Vestnorsk fjordlandskap på høring. Forslaget var utarbeidet av Landbruksdirektoratet, Miljødirektoratet og Riksantikvaren. Høringsfristen var 16. september 2019.

Direktoratene vurderte høringsinnspillene og foretok enkelte endringer i forskriften som var på høring, og sendte sin tilrådning til endelig ny forskrift til departementene. Departementene

har vurdert direktoratenes forslag, og har i lys av høringsinnspillene foretatt enkelte mindre endringer i direktoratenes tilrådning. Dette er kommentert under.

Departementene legger vekt på at fleksibiliteten knyttet til planlegging og gjennomføring av tiltak videreføres etter at kommunene overtar forvaltningen. Det anses blant annet som viktig at det kan eksistere felles arenaer hvor aktørene på alle nivåer kan samles. Fagkompetanse på landbruksområdet finnes i stor grad hos kommunene. Innen naturmangfold- og kulturminnefeltet finnes fagkompetanse i mindre grad på lokalt nivå, og kontakt med regionale fageter blir viktig.

Det er også avgjørende at kommunene får tilstrekkelig informasjon til å kunne ivareta ordningen på en god måte. Regional forvaltning ved fylkesmannen og fylkeskommunen, vil i så måte ha en viktig rolle i å bidra til kunnskapsoverføring og koordinering på tvers av kommunene. Det vises til direktoratenes kommunikasjonsplan skal sikre god informasjon i forbindelse med kommunenes overtakelse av forvaltningsansvaret fra og med 2020.

Departementene ber direktoratene om å sende utdypende informasjon til berørte kommuner, herunder en omtale av endringer i ny forskrift i forhold til tidligere forskrift.

Økonomiske og administrative konsekvenser

Tilskuddsmidlene som er knyttet til tilskuddsordningen, bevilges årlig over KLDs budsjett og over Jordbruksavtalen.

Det at kommunene får ansvaret for å treffe vedtak om tilskudd etter ny forskrift, vil medføre administrative og økonomiske konsekvenser for berørte kommuner. Det er Fylkesmannens landbruksavdeling som hovedsakelig har koordinert og fulgt opp de enkelte områdene innenfor sine fylker i samarbeid med regional miljø- og kulturminneforvaltning. Som ledd i oppgaveoverføringen får kommunene overført økonomiske ressurser tilsvarende det fylkesmannen bruker på oppgavene i dag, jf. Prop. 1 S (2019-2020) for Kommunal- og moderniseringsdepartementet. Fordelingen av midlene skjer via rammetilskuddet til kommunene etter delkostnadsnøkkelen for landbruk. Dette er det overordnede prinsippet for finansiering av kommunale oppgaver og vil innebære at alle kommuner, uavhengig av om de omfattes av oppgaveoverføringen eller ikke, vil få en viss andel av midlene.

Nærmere om departementenes endringer i enkelte bestemmelser

Under gis en nærmere omtale av enkelte bestemmelser i forskriften som er nye eller vesentlig endret etter direktoratenes endelige anbefaling til ny forskrift.

§ 3 Utlysning av tilskuddsmidler og kriterier for tildeling av tilskudd

§ 3 første ledd

Kommunen skal utlyse alle tildelte tilskuddsmidler. Ved utlysningen skal kommunen opplyse om hvilke tiltak det kan gis tilskudd til, satser og egenandeler for ulike tiltak, og om det er avsatt midler til felles tiltak for området.

Direktoratene foreslo å utelate begrepet "alle", slik at kommunen har mulighet til å avsette midler til felles tiltak.

Departementene ønsker å beholde "alle". Det er ikke mulig å avsette midler til eksempelvis fellesprosjekter uten at dette gis gjennom vedtak. Det vil dermed være full åpenhet om hvordan samtlige midler til det aktuelle området er brukt, noe departementene ser på som viktig. Bestemmelsen innebærer at alle søknader skal vurderes opp mot hverandre etter søknadsfrist.

Ved behov for bruk av midler til felles tiltak, må kommunen selv søke og stå som prosjekteier. En formalisert søknadsprosess medfører at kommunenes prioriteringer blir transparente og etterprøvbare. I tillegg er det hensiktsmessig at kommunen også ved utlysning av tilskuddsmidler, opplyser om at det er avsatt midler til dekning av felles tiltak for området. På denne måten vil søkerne få informasjon om hvilke tiltak som kommunen har avsatt til felles tiltak for området, i tråd med forskriften.

Selv om kommunen både er søker og vedtaksmyndighet for søknader om tilskudd til felles tiltak, skal kommunen på samme måte som ved andre søknader, fatte vedtak i tråd med forskriften. Det vurderes at kommunen ikke har egeninteresse i disse sakene, i motsetning til saker der kommunen er eier eller drifter av en eiendom. Videre legges det vekt på at forvaltningsansvaret skal overføres fra fylkesmannen til kommunen slik at kommunen skal være vedtaksmyndighet i første instans så langt dette er hensiktsmessig.

§ 3 annet ledd

Kommunen kan innvilge tilskudd i samsvar med formålet med tilskuddsordningen og målsettinger i eventuelle planer for området.

De planene man her sikter til kan omtales som tiltaksplaner, forvaltningsplaner, skjøtselsplaner, områdeplaner etc. Omtalen av de ulike planene går gjerne litt om hverandre, og de nevnte planene har ikke et entydig innhold. Det er derfor vist til det generelle begrepet «planer for området» i forskriften, slik at forskriften på denne måten kan favne de planer som er relevante.

I gammel forskrift er det vist til at tilskudd kan innvilges "*i samsvar med (...) eventuelle avtaler mellom søker og Fylkesmannen*". Dette er ikke videreført. Det bes om at direktoratene informerer nærmere om forholdet til frivillige avtaler.

§ 3 tredje ledd

Listen over tiltak som kan innvilges tilskudd er i all hovedsak den samme. Ordet "*miljøverdier*" i nest siste strekpunkt er byttet ut med en presisering; "*natur- og kulturminneverdier*."

§ 3 fjerde ledd

(...)

- tiltaket inngår i et målrettet og langsiktig arbeid som fremmer formålet med tilskuddsordningen.

Andre halvdel av setningen: *"målsetninger i relevante planer for området"* er strøket da departementene ikke anser dette som en nødvendig presisering. Departementene mener at *"målsettinger i relevante planer"* inngår i *"målrettet og langsiktig arbeid"*.

§ 4 Krav til søknad og søknadsfrist

§ 4 første ledd

Søknad om tilskudd skal sendes til kommunen på søknadskjema fastsatt av Landbruksdirektoratet. Kommunen setter søknadsfrist. I de tilfeller det utvalgte området strekker seg over flere kommuner, skal søknaden sendes den kommunen som har ansvaret for å behandle søknader i det aktuelle området.

Setningen *"Søker må oppgi opplysninger som angitt i søknadskjema"* er tatt ut da departementene ikke ser behov for å forskriftsfeste dette. Dette kan imidlertid framgå i informasjonsbrev til kommunene.

§ 4 siste ledd

Mangelfulle søknader kan avvises.

Setningen er noe endret. Dette gjelder dersom vesentlige deler av skjemaet ikke er utfyllt. Dersom søknaden inneholder mangler mv., gjelder for øvrig forvaltningsloven § 11 fjerde ledd andre og tredje punktum.

§ 7. Myndighet og klage

§ 7 første ledd

Kommunen fatter vedtak etter denne forskriften. I de tilfeller det utvalgte området strekker seg over flere kommuner, skal de aktuelle kommunene avklare hvilken kommune som skal behandle søknader. Fylkesmannen fatter vedtak når det søkes om tilskudd til tiltak på eiendommer som kommunen eier eller drifter. Når fylkesmannen fatter vedtak, har fylkesmannen samme myndighet som kommunen etter bestemmelsene i denne forskriften.

Det er tatt inn en ny andre setning som presiserer kommunenes ansvar for å avklare ansvaret for søknadsbehandlingen. Bestemmelsen innebærer at de aktuelle kommunene som forvalter et område i fellesskap, sammen må bli enige om hvilken kommune som har ansvaret for å behandle søknader. Dette vil primært være aktuelt for nye områder, ettersom ansvaret allerede er avklart for eksisterende områder. Dersom ansvaret allerede er avklart for eksisterende områder, får bestemmelsen ingen betydning.

Direktoratene foreslo som annen setning: *"Dette gjelder også der kommunen søker tilskudd til dekning av felles tiltak i området"*. Denne setningen er tatt ut. Departementene ser ikke

behov for en slik presisering i forskriften og mener at dette gir seg selv når alle midler må lyses ut, jf. § 3. Departementene ber om at dette likevel opplyses i informasjonsbrev til berørte kommuner.

§ 8. Opplysningsplikt og kontroll

Kommunen kan føre kontroll med at vilkår for utbetaling av tilskudd er oppfylt. Kommunen kan foreta stedlig kontroll.

Søker av tilskudd plikter å gi alle opplysninger som kommunen finner nødvendig for å kunne kontrollere at bruken av tilskuddsmidlene er i tråd med forutsetningene, herunder bokføring og korrespondanse som vedkommer tilskuddet.

Når Fylkesmannen treffer vedtak etter § 7 første ledd, har de samme myndighet som kommunen etter § 8 første og andre ledd.

Når Fylkesmannen eller Landbruksdirektoratet behandler en klage over vedtak om tilskudd, har de samme myndighet som kommunen til å innhente opplysninger og foreta stedlig kontroll etter § 8 første og andre ledd.

For å tydeliggjøre at det er kommunen som er den instans som skal kontrollere enkeltsaker i forbindelse med vedtak og utbetaling, er kommunens hjemmel for kontroll presisert i første ledd.

Søkers plikt til å gi opplysninger fremgår av andre ledd.

Av tredje ledd fremgår det at dersom Fylkesmannen fatter vedtak som første instans har de tilsvarende hjemmel for kontroll som kommunen.

I forbindelse med klagebehandling har Fylkesmannen og Landbruksdirektoratet tilsvarende hjemmel for kontroll som kommunen. Dette fremgår av fjerde ledd.

§ 9. Kontroll med kommunen som tilskuddsforvalter

Ved kontroll med kommunens forvaltning av tilskuddsordningen kan Landbruksdirektoratet foreta stedlig kontroll hos tilskuddsmottaker og innhente nødvendig dokumentasjon.

Ettersom overføringen av oppgaven med å forvalte tilskuddsordningen er gitt kommunen ved delegasjon jf. jordlova § 3 andre punktum, har departementet eller den de bemyndiger, kontrolladgang overfor kommunen som forvalter av tilskuddet. Det kan imidlertid i den forbindelse være behov for hjemmel for å innhente dokumentasjon eller gjøre stedlig kontroll hos tilskuddsmottaker, og slik hjemmel er inntatt i § 9.

Med hilsen

Geir Dalholt
avdelingsdirektør
(e.f.)

Torbjørn Lange
avdelingsdirektør
(e.f.)

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer

Vedlegg

Forskrift om tilskudd til tiltak i Utvalgte kulturlandskap i jordbruket og verdensarvområdene Vegaøyan og Vestnorsk fjordlandskap

Hjemmel: Fastsatt av Landbruks- og matdepartementet 18. desember 2019 med hjemmel i lov 12. mai 1995 nr. 23 om jord (jordlova) § 3 og § 18 og jordbruksavtalen kap. 1150 post 50.11, og av Klima- og miljødepartementet 18. desember 2019 med hjemmel i Stortingets årlige budsjettvedtak for kap. 1420 post 81 (ikke verdensarvområdene).

§ 1. Formål med tilskuddsordningene

Formålet med tilskudd til tiltak i verdensarvområder er å styrke landbruket i verdensarvområdene.

Formålet med tilskudd til tiltak i Utvalgte kulturlandskap er å bidra til å sikre verdier knyttet til landskap, biologisk mangfold, kulturminner og kulturmiljøer, herunder sikre langsiktig skjøtsel og drift.

§ 2. Virkeområde

Forskriften gjelder for tiltak innenfor Utvalgte kulturlandskap i jordbruket og verdensarvområdene Vegaøyan og Vestnorsk fjordlandskap, slik disse områdene er avgrenset i Naturbase.

§ 3. Utlysning av tilskuddsmidler og kriterier for tildeling av tilskudd

Kommunen skal utlyse alle tildelte tilskuddsmidler. Ved utlysningen skal kommunen opplyse om hvilke tiltak det kan gis tilskudd til, satser og egenandeler for ulike tiltak, og om det er avsatt midler til felles tiltak for området.

Kommunen kan innvilge tilskudd i samsvar med formålet med tilskuddsordningen og målsettinger i eventuelle planer for området.

Tiltak som gis tilskudd kan være:

- restaurering og skjøtsel av arealer
- istandsetting, vedlikehold og skjøtsel av bygninger og andre kulturminner
- tilrettelegging for ferdsel og friluftsliv
- formidling
- nødvendig planlegging av tiltak
- kartlegging og dokumentasjon av landskapsverdier
- kartlegging og dokumentasjon av behov for skjøtsel og sikring av natur- og kulturminneverdier
- andre tiltak som fremmer formålet med ordningen.

I vurderingen av hvilke søknader og tiltak som skal prioriteres skal kommunen legge vekt på i hvilken grad:

- kostnadene står i forhold til tiltakets mål og antatte effekt

- tiltaket inngår i et målrettet og langsiktig arbeid som fremmer formålet med tilskuddsordningen.

Det må foreligge skriftlig tillatelse fra grunneier og eventuelle berørte rettighetshavere.

Kommunen kan sette vilkår i vedtaksbrevet for innvilgelse av tilskudd til det enkelte tiltak.

Kommunen skal innhente nødvendig kunnskap om landbruk, natur og kulturminner før vedtak om tildeling av tilskudd treffes.

§ 4. Krav til søknad og søknadsfrist

Søknad om tilskudd skal sendes til kommunen på søknadskjema fastsatt av Landbruksdirektoratet. Kommunen setter søknadsfrist. I de tilfeller det utvalgte området strekker seg over flere kommuner, skal søknaden sendes den kommunen som har ansvaret for å behandle søknader i det aktuelle området.

Kommunen kan kreve at det legges ved:

- kart som viser hvor tiltaket skal gjennomføres
- bilder av arealet eller objektet før tiltaket settes i gang
- skriftlig tillatelse for gjennomføring av tiltaket fra eier og eventuelle rettighetshavere.

Kommunen kan sette ytterligere krav til søknadens innhold.

Mangelfulle søknader kan avvises.

§ 5. Frist for gjennomføring

Frist for gjennomføring av tiltak er 3 år fra tilskudd ble innvilget, med mindre kommunen har satt en kortere frist ved innvilgelsen av søknaden. Kommunen kan etter søknad forlenge gjennomføringsfristen dersom dette er nødvendig for å få gjennomført tiltaket, men ikke ut over fem år fra tilskuddet ble innvilget.

§ 6. Rapportering og utbetaling

Mottaker av tilskudd skal rapportere om måloppnåelse og bruken av tilskuddet slik skjema fastsatt av Landbruksdirektoratet angir. Rapporteringen skal skje til kommunen innen fristen fastsatt i vedtaksbrevet.

Utbetaling av tilskudd skjer etter skriftlig anmodning til kommunen. Deler av tilskudd kan utbetales etter hvert som søkeren godtgjør framdrift i gjennomføring av tiltaket og kommunen har godkjent rapporteringen. Minst 25 % av tilskuddet holdes tilbake inntil tiltaket er fullført og sluttrapporteringen er godkjent.

Nærmere krav til rapporteringen og utbetaling kan gis i vedtaksbrevet.

§ 7. Myndighet og klage

Kommunen fatter vedtak etter denne forskriften. I de tilfeller det utvalgte området strekker seg over flere kommuner, skal de aktuelle kommunene avklare hvilken kommune som skal behandle søknader. Fylkesmannen fatter vedtak når det søkes om tilskudd til tiltak på eiendommer som kommunen eier eller drifter. Når fylkesmannen fatter vedtak, har fylkesmannen samme myndighet som kommunen etter bestemmelsene i denne forskriften.

Vedtak kan påklages etter bestemmelsene i lov 10. februar 1967 om behandlingsmåten i forvaltningssaker (forvaltningsloven) kap. VI. Klage på vedtak fattet av kommunen skal avgjøres av fylkesmannen. Klage på vedtak fattet av fylkesmannen skal avgjøres av Landbruksdirektoratet.

Klagen forelegges natur- og kulturminneforvaltningen for eventuell uttalelse før vedtak treffes dersom tiltaket berører deres ansvarsområder.

§ 8. Opplysningsplikt og kontroll

Kommunen kan føre kontroll med at vilkår for utbetaling av tilskudd er oppfylt. Kommunen kan foreta stedlig kontroll.

Søker av tilskudd plikter å gi alle opplysninger som kommunen finner nødvendig for å kunne kontrollere at bruken av tilskuddsmidlene er i tråd med forutsetningene, herunder bokføring og korrespondanse som vedkommer tilskuddet.

Når Fylkesmannen treffer vedtak etter § 7 første ledd, har de samme myndighet som kommunen etter § 8 første og andre ledd.

Når Fylkesmannen eller Landbruksdirektoratet behandler en klage over vedtak om tilskudd, har de samme myndighet som kommunen til å innhente opplysninger og foreta stedlig kontroll etter § 8 første og andre ledd.

§ 9. Kontroll med kommunen som tilskuddsforvalter

Ved kontroll med kommunens forvaltning av tilskuddsordningen kan Landbruksdirektoratet foreta stedlig kontroll hos tilskuddsmottaker og innhente nødvendig dokumentasjon.

§ 10 Omgjøring og tilbakebetaling

Tilskudd som ikke er brukt i samsvar med tildelingsvedtaket kan kreves tilbakebetalt.

Vedtak om innvilget tilskudd kan omgjøres og utbetalt tilskudd kan kreves tilbakebetalt dersom det avdekkes forhold som er i strid med det som er forutsatt ved innvilgning av tilskuddet.

For tilbakebetalingskrav kan det kreves renter når kravet ikke innfris ved forfall. Størrelsen på renten følger rentesatsen fastsatt med hjemmel i lov 17. desember 1976 nr. 100 om renter ved forsinket betaling m.m.

§ 11. Ikrafttredelse

Forskriften trer i kraft 1. januar 2020. Samtidig oppheves forskrift 10. august 2016 nr. 966 om tilskudd til tiltak i Utvalgte kulturlandskap i jordbruket og verdensarvområdene Vegaøyen og Vestnorsk fjordlandskap.

Adresseliste

Landbruksdirektoratet	Postboks 8140 Dep	0033	OSLO
Miljødirektoratet	Postboks 5672	7485	TRONDHEIM
	Torgarden		
Riksantikvaren	Postboks 8196 Dep	0034	OSLO